

Nyheter & reportage från Returpack

PANTA MERA

2025
Nr 2

**Fastighetsnära
insamling & pant**

NU ÄR PANTHÖJNINGEN IGÅNG!

**NY HANTERINGSSÄTTNING
FÖR BUTIKER**

**VAD HÄNDER MED BURKEN
OCH FLASKAN?**

**ÅRETS
PANTBUTIK**

Här kommer vinnarna

PETER MED PERSONAL

FOTO: CRELLE

Konstfullt att panta i Tidan

Ica Nära i Tidan fick utmärkelsen Årets Vackraste Pantbutik. I somras invigdes det nya pantutrymmet och en av väggarna pryds av en målning av Vaholms Brohus, som är en känd sevärdhet från området.

Handlaren Peter Fogelström beskriver sin butik som en klassisk Icabutik på landet. Men sedan i somras är den lite annorlunda.

– Vi har länge velat skaffa en ny pantmaskin och ha ett pantrum, men det har inte varit möjligt förrän nu. När lokalen som ligger vägg i vägg med butiken blev ledig så gjorde vi slag i saken.

Butiken investerade i en ny storpantarmaskin, där man håller i panten. När Peter stod med den första kunden som testade maskinen, så fick han en idé. Det var ljust och fräscht i rummet, men ... kanske lite tråkigt?

– Vad tror du om en väggmålning? frågade jag kunden och han höll med mig. Vi har en konstnär från Schweiz som bor i Tidan under somrarna - David Flury - och jag frågade om han var intresserad av uppdraget.

MÅNGA VILL HA RENT

Brohuset är ett motiv från bygden och troligen Sveriges enda täckta brohus. Men det är inte bara målningen som bidrar till ett vackert pantrum. Kunderna som har röstat på butiken gillar att det är rent och fräscht.

– Vi har märkt att kunder ofta själva städar upp efter sig och ser till att det är rent. Det är verkligen roligt att se.

En annan positiv förändring är att många fler kunder hittar till butiken. Det är tydligt att pantutrymmet är en konkurrensfördel.

Peter och hans kollegor är glada och överraskade över utmärkelsen. Det ska firas med smörgåstårter och de 20 000 kronorna skänker de till Barndiabetisfonden.

– Diabetes är livshotande och obotlig sjukdom, än så länge. Förhoppningsvis kan pengar till forskning bidra med att lösa gåtan om diabetes 1. Jag har en son med diabetes, så det ligger mig varmt om hjärtat.

”

Det är många butiker runt om i Sverige som kunderna verkligen uppskattar och som gör det där lilla extra varje dag.

Grattis till vinnarna!

Maffig, vacker, peppig, trevlig eller charmig? Kunderna har sagt sitt och Pantameras jury har korat fem vinnare i tävlingen Årets Pantbutik.

I Årets Pantbutik belönar vi butiker som jobbar engagerat med sina pantstationer – och på så sätt får kunderna att vilja panta mera. Det här är sjunde omgången som vi bjuder in till tävlingen. Alla livsmedelsbutiker i landet blev nominerade av Pantamera redan från start, sedan är det upp till kunderna att rösta på sin butik och lämna sin motivering. Av de 3100 nominerade livsmedelsbutikerna fick 740 butiker in röster och motiveringar från sina kunder. Totalt kom det in 4 500 röster.

– Tävlingen skapar stort engagemang, vilket är jätteroligt! Det är enkelt för oss i juryn att hitta värdiga vinnare. Utmaningen för oss är att ”bara” välja ut fem stycken. Det är många butiker runt om i Sverige som kunderna verkligen uppskattar och som gör det där lilla extra varje dag, säger Lil Berger som är marknadsförare på Pantamera/Returpack.

De fem butikerna vinner 20 000 kr var att skänka till välgörenhet. Dessutom belönar vi 10 kunder som skrivit extra bra nomineringar, som får 500 kr att handla mat för.

Vad händer i pantfabriken?

Alla pantade aluminiumburkar och PET-flaskor hamnar i Pantameras anläggning i Norrköping. Det handlar om cirka 27 000 ton aluminium och lika mycket PET, varje år. Här får du veta mer om vad som händer i fabriken och vart materialet tar vägen efteråt.

Varje dag kommer omkring 15 lastbilar med pantförpackningar till oss i Norrköping. Flaken töms i någon av våra stora tippgropar – det finns två gropar för PET-flaskor och en grop för aluminiumburkar. Förpackningarna transporteras sedan genom fabriken, där de passerar flera sorteringssteg för att till slut pressas samman i balar.

ALUMINIUMBURKENS VÄG

I pantsystemet ingår även burkar som är gjorda av stål. I ett första steg sorteras de bort av en magnet tillsammans med annat metallskrot. Därefter passerar burkarna virvelströmsseparatorer som laddar upp icke-magnetisk metall - och på så sätt separerar aluminiumburkarna från till exempel PET-flaskor, kartong och annan plast. För säkerhets skull finns två stycken, för att ge en så ren aluminium som möjligt.

- Vi har Europas bäst sorterade aluminium, vilket vi såklart är stolta över, säger fabrikschefen Kjell Petersson.

I slutet av bandet pressas burkarna ihop i balar. De är ungefär en kubikmeter stora och väger omkring 450 kg. Balarna lämnar fabriken på lastbil och tar sig sedan vidare på järnväg till Tyskland och Frankrike där våra två aluminiumköpare finns. Materialet smälts ner och görs till tunn plåt, som sedan kan användas till nya burkar.

PET-FLASKORNAS VÄG

Flaken med PET-flaskor tippas i någon av de två groparna för flaskor. De färdas sedan vidare genom fabriken för att passera flera sorteringssteg. Varje PET-flöde har två färgsorteringsmaskiner för att sortera de klara PET-flaskorna från de färgade. De klara flaskorna kan sedan pressas till balar.

De färgade PET-flaskorna tar en längre väg i fabriken. I steg två används en magnet och en virvelströmsseparator för att få bort metallskrot och aluminium, som ofta finns med i materialet. Flaskorna passerar sedan ytterligare två färgsorteringsmaskiner, för att vi ska fånga upp de klara flaskorna som hamnat fel. Sedan är även de färgade PET-flaskorna redo att pressas till balar.

Pant som räknas

PET som sorteras

PET tippas i tippgropen

Korkar som tvättats och flisats

BALARNA KÖRS TILL GRANNEN

Balarna med PET-flaskor väger 300 kg styck. Alla balar körs med truck till plaståtervinningsfabriken som ligger intill vår fabrik. Där tvättas plasten och mals ner till flingor.

Över 93 procent av flaskorna är klara - och materialet kan återvinnas och bli till nya flaskor. Det färgade materialet kan inte bli nya flaskor. Istället används det till annat, såsom plastband, möbelstoppning eller inom klädindustrin.

VAD HÄNDER MED KORKAR OCH ETIKETTER?

Korkarna sorteras bort och hamnar i ett eget flöde. Idag återvinns de till bland annat soptunnor, kabeltrummor och annan typ av kork. Sedan 2023 kan vi även återvinna 100 ton etikettmaterial per år, som används till plaströr. Tidigare gick materialet till förbränning.

99 PROCENT AV ALLT MATERIAL SOM KOMMER IN TILL PANTFABRIKEN ÅTERVINNS

- Målet är att vi ska landa på 100 procent. Vi tittar till exempel på hur vi ska samla upp och återvinna alla etiketter och andra restfraktioner. Det är en spännande tid i fabriken, att hitta rätt utrustning och arbetssätt för att lyckas, säger Henric Oscarsson som är teknik- och utvecklingschef hos Returpack/Pantamera.

- 12,8 miljoner förpackningar passerar vår anläggning varje arbetsdag. Men vi har kapacitet för mycket mer. Antalet förpackningar ökar för varje år och vi förväntar oss ännu mer i och med panthöjningen. När Norge höjde sin pant ökade deras insamlingsgrad med flera procent, säger Kjell Petersson.

Aluminiumbalar

Kjell Petersson och Henric Oscarsson

Nu höjer vi PANTEN!

Har du sett flaskor och burkar med de nya pantmärkena? Efter sommaren dök de första förpackningarna upp i butikshyllan.

Under september påbörjade vi höjningen av pant för dryckesförpackningar i aluminium och PET. Panten på burkar och små PET-flaskor höjs från en till två kronor. Stora flaskor får en höjning från två till tre kronor. Vissa förpackningar har redan bytt till nya pantmärken - men det är en lång process och alla kommer inte att byta samtidigt. Dryckestillverkarna har även år 2026 på sig att ändra till den nya märkningen.

- Vi kommer därför att ha en period då vissa förpackningar har det äldre pantmärket, samtidigt som förpackningar med den nya märkningen börjar ta plats på butikshyllorna, säger Sara Bergendorff som är hållbar-

hets- och kvalitetschef vid Returpack/Pantamera.

Förhoppningsvis blir det inga problem för konsumenten att förstå, det är bara att titta efter vad som står på pantmärket. Den pant som betalas tillbaka är det belopp som står på förpackningen - alltså samma belopp som konsumenten betalat vid köp.

Förpackningar med den gamla panten kommer att gå att panta minst två år efter sista försäljningsdatum.

- Vi hoppas att höjningen kommer att öka drivkraften ytterligare, så vi blir ännu bättre på att panta mera, avslutar Sara Bergendorff.

Ny hanteringsersättning under 2025

Det är viktigt att alla butiker får en så rättvis ersättning som möjligt för sitt arbete med att ta hand om panten. I år har hanteringsersättningen förändrats och butikerna får i slutändan en ökning med ungefär 7 procent.

Hanteringsersättningen är den ersättning per burk och flaska, utöver panten, som butiken får som kompensation för att ta emot förpackningar som ingår i retursystemet. Under det senaste dryga året har Returpack utvecklat en ny modell för att beräkna ersättningen. Förra gången detta gjordes var 2016.

- Den nya modellen har mycket gemensamt med den tidigare, som fungerade bra. Men den nya har kompletterats med aktuella fakta. Nu har många butiker bulkmaskiner och en mer avancerad maskinpark, som tar emot betydligt fler förpackningar. Effektiviteten i systemet har ökat avsevärt. Dessutom har burken ökat massor, berättar Erik Ebbeson som är kundchef hos Returpack/Pantamera.

FAKTISKA KOSTNADER

Ersättningen är baserad på fem kostnadsslag: pantautomat, service, arbete, lokal och material. Material innebär till exempel kostnader för pantkär, kvittorullar, rengöringsmedel och annat som butiken behöver för att sköta panten.

- Det är ett gediget underlag för beräkningen, som bygger på faktiska kostnader och inte bara uppskattningar. Vi har genomfört fältstudier i ett 50-tal butiker i olika storlek, butikskedja, geografi och förutsättningar för de olika byggnaderna. Vi har också haft en mycket god diskussion med livsmedelskedjorna och pantautomatsleverantörerna.

ÖKAD ERSÄTTNING TILL BUTIKERNA

Totalt innebär den nya hanteringsersättningen att butikernas ersättning ökar med cirka 7 procent. Det beror till stor del på att över 70 procent av förpackningarna är aluminiumburkar - där ersättningen per burk har stigit.

Den nya ersättningen betalas ut för första gången i november 2025, då kompenseras också respektive butik retroaktivt för perioden januari - oktober. Butikerna behöver inte göra något för att få den nya eller den retroaktiva ersättningen, detta hanterar Returpack.

-Jag är glad över att projektet har fått fram en hanteringsersättning som känns relevant och rätt. Det är svårt att göra alla jättenöjda, men nu bör alla bli ganska nöjda. Butiker som har frågor är varmt välkomna att kontakta vår kundtjänst, säger Erik Ebbeson.

FOTO: CRELLE

Komprimerande pantautomat, hämtning med komprimatorbil (Lösvikt):

	HANTERINGS-ERSÄTTNING (exkl moms)	NY HANTERINGS-ERSÄTTNING (exkl moms)
PET-flaska < 1 L	0,303 kr/st	0,283 kr/st
PET-flaska > 1 L	0,384 kr/st	0,439 kr/st
Metallburk 1 kr	0,181 kr/st	0,203 kr/st
Metallburk ej pant	0,181 kr/st	0,203 kr/st
Fast ersättning RVM (år 1-7)	20 000 kr/år	25 000 kr/år
Fast ersättning RVM (år 8 och framåt)	20 000 kr/år	Ca 15 000 kr/år

FOTO: CRELLE

Redo för FNI

Med fastighetsnära insamling, FNI, blir det lätt att göra rätt med återvinningen. Snart kommer alla hushåll att ha fler insamlingskärl i anslutning till sitt boende. Pantamera stöttar kommunerna med information och nya lösningar, för att undvika att även pantförpackningar hamnar i kärlen.

I januari 2027 ska landets alla kommuner ha infört FNI. Det innebär att insamlingskärl för plast, glas, papper och metall ska finnas i närheten av boendet. Det blir då extra viktigt att konsumenter känner till vad pantsystemet innebär och varför det är viktigt att panta. Under det senaste året har Pantamera jobbat intensivt för att hitta sätt att stötta våra kommuner vid införandet av FNI.

- Vi inledde med en workshop med sju kommuner för att få input och idéer. Det blev grunden till vårt arbete, säger Gustav Strand som är kundansvarig hos Returpack/Pantamera.

FRÅN TEST TILL ACTION

Det gjordes även en undersökning i samarbete med företaget Agur, för att se attityder och beteende inom pant. Det var viktigt att förstå vilken påverkan FNI har på panten idag, och kommer att ha framöver.

- Under förra året testade vi en hel del. Nu är det action som gäller för att pusha och hjälpa kommunerna, säger Annelie Sundberg som också är kundansvarig hos Returpack/Pantamera.

Det handlar främst om att granska och komplettera den information som kommunerna skickar ut till hushållen. Sedan kan det behövas stöttning på olika sätt. I vissa områden delas pantbagar ut till hushållen, för att tydligt skilja panten från annan insamling. På andra platser kan det finnas pantkorgar i gemensamma miljörum.

Undersökningen visade att 8 av 10 förstår att det är bättre att panta än att återvinna. Men hela 6 av 10 tror inte att hela burken/flaskan återvinns i pantmaskinen. Här kan vi fortsätta att berätta om vad som händer med den pantade förpackningen – för att öka lusten att göra rätt.

KUNSKAP BEHÖVS

Undersökningen från Augur visar att 1 av 6 av de tillfrågade alltid slänger panten i återvinningen när de är hemma. Ungefär lika stor andel tror att det är likvärdigt att panta eller återvinna en pantförpackning. Det saknas alltså kunskap. Det här är en möjlighet för Pantamera, eftersom många sannolikt skulle ändra beteendet om de visste mer.

- Vi ser att konsumenter gör en tydlig skillnad mellan återvinning och pant men vi behöver bli tydligare med varför det är viktigt. Folk vill ha mer information, men på rätt sätt och utan pekpinar, säger Lil Berger som är marknadsförare på Returpack/Pantamera.

FNI ÄR INGET HOT

Undersökningen visar att FNI inte påverkar hur ofta panten hamnar i återvinningen. Det gäller oavsett de som bor villa eller lägenhet. Det är främst det etablerade beteendet som styr – om pantning sitter i ryggmärgen eller inte. Den som bor i lägenhet lämnar sin återvinning i ett miljörum. Här är det viktigt att rätt skyltar sitter uppe, som visar tydligt hur sorteringen ska gå till.

FOTO: LUNDBERG & CO

10 ÅR *av* STORPANT

Det är nu 10 år sedan den första Pantamera Express-maskinen kom. Vi firar med tårta till personalen på de återvinningscentraler som har en maskin. Under oktober dubblade vi dessutom panten för alla som skänkte till välgörenhet.

Även du som arbetar i butik har anledning att fira – Pantamera Express var startskottet för alla storpantarmaskiner. Låt oss ta det från början:

ETT NYTT SÄTT ATT PANTA

Pantamera har alltid jobbat för att det ska vara så enkelt som möjligt att panta. Tidigare fanns endast automater där konsumenten fick mata in burkar och flaskor, en och en. Efter hand kom tanken om en ny typ av pantautomat där det gick att hålla i panten. Tyvärr fanns ingen sådan maskin, så Pantamera fick själva utveckla den. Det krävdes ett samarbete med företaget Envipco för att lyckas.

Den första storpantarmaskinen sattes ut på återvinningscentralen i Malmö år 2015. Sedan har det rullat på, och idag finns 72 Pantamera Express på återvinningscentraler runtom i landet. Det är en bra plats, eftersom konsumenter ändå åker dit och lämnar annat till återvinning.

– Dessutom kräver maskinerna dagligt underhåll och här har personalen på återvinningen en viktig roll, säger Carita Classon hos Pantamera, som var med i början av projektet.

Nu har även tillverkaren Tomra storpantarmaskiner och många livsmedelsbutiker köper in egna.

MÅNGA FÖRBÄTTRINGAR

– Pantamera Express har utvecklats genom åren. Bland annat är maskinerna ännu snabbare, med högre kapacitet och bättre komprimeringsgrad. Nu är vi inne på den tredje versionen, och de är mycket driftsäkra, säger Gustav Strand som är kundansvarig på Pantamera.

Betalningslösningarna har också utvecklats och du kan välja mellan att få pantpengen utbetald via Swish, en värdekupong till din mataffär eller skänka panten till någon av de föreningar som finns anslutna till vårt föreningskoncept. Det går även att skänka panten till välgörenhet.

DAGS ATT FIRA

Under de här 10 åren har det pantats nära 950 miljoner förpackningar via våra återvinningscentraler – och över 20 miljoner kronor har skänkts till välgörenhet.

– Vi hoppas såklart att kampanjen ska få ännu fler att vilja donera – och fler att testa maskinen. Personalen på återvinningscentralen gör ett fantastiskt jobb och ska firas ordentligt, säger Annelie Sundberg som är kundansvarig på Pantamera.

Fika-fajten

Dags att räkna!

Svaret på varje fråga ger en siffra. Lägg samman alla siffrorna och du hittar lösningen.

Ledtråd: Ett tal som snart är i fokus.

Hur många kronor är den nya panten på burkar och små PET-flaskor

Antalet fingervantar som behövs om fem fyraåringar ska åka pulka?

Om hur många år ska alla kommuner ha infört fastighetsnära insamling?

Hur många år fyller Pantamera Express?

Jag faller från himlen utan ljud, smälter i din hand och ingen är den andra lik. Hur många är jag?

Psst!

Du kikar väl in på Mina sidor ibland?

Här kan du som är kund sköta alla ärenden som handlar om pant.

NÅGRA EXEMPEL:

- Hämtningar. Se och hantera föregående och kommande hämtningar.
- Beställ ny utrustning.
- Håll koll på ersättningar.
- Pantautomater. Info om butikens automater och kvitton samt kontaktuppgifter om något behöver repareras.
- Butiksunik statistik. Jämför och analysera så mycket du vill.
- I Fokus. Nyheter för dig som jobbar i butik.

HAR DU INGET KONTO?

Gå in på pantamera.nu och följ instruktionerna.

KONTAKTA OSS

Har du konsumentfrågor eller funderingar kring utbetalningar, pantartiklar eller pantsystemet?

KUNDTJÄNST

Tel: 011 – 19 19 80

E-post: kundtjanst@returpack.se

PANTHÄMTNING & TRANSPORTLEDNING

Tel: 011 – 19 19 50

E-post: lv@returpack.se

Produktion: Lundberg&Co

Utgiven av: Returpack AB

Tipsa oss: nytt@pantamera.nu

Rätt svar: 2 kronor + 10 st + ca 1 år + 10 år + 10 år + 1 snöflinga. Summan är 24.
Svaret blir 24, för alla som längtar efter julåfton.